

ved en Armee. Det ligger i Sagens Natur, at i et kritisk og farligt Øieblik kan let den Tanke dukke op i Kongens Sjæl, at han dog er den, der egentlig raader for Landet, og han kan derfor finde sig bevæget til at tage Beslutninger og gribe ind i den kommanderende Generals Anordninger; det er aabenlyst, at dette kun kan virke til Fordærvelse; thi naar to Villier i et saadant Forhold krydse hinanden, opstaaer deraf kun Forvirring og Udelæggelse. I det jeg derfor besluttede mig til at ledsage Hans Majestæt Kongen paa denne Reise og fik hans Tilladelse dertil, var mit Hverv givet. Mit Hverv var at vaage over, at der ikke opstod nogen Forvirring derved, at den kongelige Villie blandede sig umiddelbart ind i at træffe Foranstaltninger eller Anordninger eller tage Beslutninger med Hensyn til Armeens Operationer, og mit Hverv har i den Henseende været meget let, mit Arbejde har været Intet, thi der har ikke været Spor af, at Kongen skulde have blandet sig ind i, hvad den kommanderende General har besluttet, eller paa egen Haand have givet Anordninger eller Befalinger. Det var i skjæbnessvangre Dage, at Hans Majestæts Ankomst til Armeen skete. Det første Angreb af Fjenden foregik, og blev med Held slaaet tilbage. Det næste Angreb skete i Nærheden af selve Slesvig. Fra det kongelige Slot kunde vore og de fjendelige Kanoners Ild sees; Kuglerne rullede hen over Fsen, og en Granat faldt nær ved Gortorp Slot. Det var min Pligt under disse Omstændigheder at overveie, hvorvidt det var nytteligt for Armeen, at Kongen blev der, eller ikke. En Konges Nærværelse kan under saadanne Forhold virke paa dobbelt Maade. Hans Nærværelse kan virke opmuntrende og styrkende, naar han deler den yderste Fare med Hæren, og i denne Henseende vilde jo Meget tale for, at Kongen blev; men paa den anden Side træver ogsaa Kongens Nærværelse, at der fra Generalkommandoen tages Hensyn til hans Sikkerhed, og saaledes virker Kongens Nærværelse til at dele Generalkommandoens Opmærksomhed. Jeg spurgte Stabschefen om, hvad han maatte ansee for at være i Armeens Interesse, enten at Kongen blev, eller at han reiste, og det var efterat Stabs-

chefen bestemt havde erklæret, at han maatte ansee det rigtigt, at Kongen reiste, at jeg formaade Hans Majestæt til at begive sig bort fra Slesvig over Flensborg, hvor han besøgte Lazarethet, til Als, for at besee Stillingen der og besøge Lazarethet paa Augustenborg. Da jeg sidste Nat, vi opholdt os i Slesvig, mellem Kl. 1 og 2, havde en Samtale med Stabschefen, erklærede denne, at han var aldeles forberedt paa, at man maatte slaaes og gjøre alvorlig Modstand. Jeg spurgte ham, om der i hans Instrux var noget Punkt, som forekom ham tvivlsomt? Han svarede, at Instruxen var ham klar. Jeg sagde til ham: „Gud være med Dem, og skulde end Krigens Ulykke vende sig imod os, saa stol paa, at Regjeringen vil være trofast og ikke regne Dem eller Deres General Ulykken til Last.“ Mine Herrer! Efter den Tid henrandt der een eller to Dage; — det er vanskeligt, naar Dag og Nat flyde ud i hinanden, bestemt at angive Tidspunktet; — men det var Natten mellem Torsdag og Fredag Kl. 1¹/₂, at Depeschen ankom om, at Generalkommandoen havde besluttet at opgive Dannevirkestillingen, og at Armeen allerede var i Opbrud. Denne Efterretning kom som et Tordenflag, ikke mindre paa Als end i Kjøbenhavn; den kom samtidig til Kjøbenhavn og til Als (Fra Tilhørerpladsen: Nei, nei!) (Justitsministeren til Konseilspræsidenten: De sagde Natten mellem Torsdag og Fredag istedetfor Natten mellem Fredag og Lørdag.) Ja, maaskee; det slaaer fast, at Depeschen kom samtidig til Sønderborg og Kjøbenhavn, og det Nei, som kom til mig, berøede altsaa paa, at jeg før fortalte mig; en halv Time efter, at vi havde modtaget Depeschen paa Als, fik jeg en Depesche fra Krigsministeren, som underrettede mig om Generalkommandoens Beslutning.

Spørgsmaalet bliver nu, hvad der kan have bevæget Generalkommandoen til at tage denne Beslutning, hvad der kan have været Grunden til det store Omflag, som er foregaaet i saa kort Tid? Det er herom, man endnu mangler Forklaring. Den kommanderende General har hertil affendt den Protokol, som blev ført i